

Altenaweg 22
9321 XE Peize
Tel. 050 - 7503817

Aan: dhr F. Veenstra
p.a. Architectuurstudio SKA
t.a.v. W. Kamsma
Smidshornerweg 9
9822 AP Niekerk

Betreft: Rapport ecologische quickscan
Rottumerweg 17 Heerenveen

Peize, 23 oktober 2013

Geachte heer Veenstra,

Met deze brief rapporteer ik over de resultaten van de ecologische quickscan ten behoeve van de bouw van een schuurhuis en bootschuur, de aanleg van een haven en de sloop van bestaande bebouwing achter de boerderij aan de Rottumerweg 17 te Heerenveen.

In het kader van de bestemmingsplanwijziging verlangt de gemeente Heerenveen een ecologische quickscan. De werkzaamheden hebben mogelijk effect op beschermde flora en fauna en op beschermde natuurgebieden. Naast soorten die bijzondere bescherming genieten, geldt er een algemene zorgplicht om planten en dieren niet onnodig te verstoren. Daarom dienen flora en fauna en eventuele negatieve effecten in kaart gebracht te worden om deze te kunnen toetsen aan de natuurwetgeving.

Natuurbescherming

De natuur is in Nederland beschermd langs twee sporen: gebieden worden beschermd en soorten worden beschermd. De bescherming van natuurgebieden is in Nederland ontstaan als gevolg van particulier initiatief. Vanaf de veertiger jaren is ook de overheid gebieden gaan beschermen. De bescherming van soorten is begonnen met het beschermen van vogels (eind 19^e eeuw). Naderhand zijn ook andere soorten beschermd. Zo heeft de natuurwetgeving zich in de loop van meer dan 100 jaar ontwikkeld, in samenhang en interactie met de maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

De bescherming van planten en diersoorten buiten natuurgebieden is erg belangrijk. Ten eerste is het niet mogelijk om alle belangrijke gebieden (tijdig) aan te kopen. Ten tweede houdt de natuur zich niet aan menselijke grenzen. Zo kunnen ook bepaalde soorten planten en dieren die voorheen in een groot gebied voorkwamen, zijn teruggedrongen tot enkele geïsoleerde plekken. Daardoor zijn ze kwetsbaar voor toevallige gebeurtenissen, bijvoorbeeld het dempen van een watergang. Door vooraf onderzoek te doen, kan schade voorkomen worden en kan ook tijdig compensatie plaatsvinden.

Natuurherstel gaat niet vanzelf door nietsdoen. In de afgelopen eeuwen is het grondwaterpeil minimaal een halve meter, maar vaak wel meters gezakt. Hierdoor is Nederland verdroogd. Alleen door het onklaar maken van bijvoorbeeld begreppeling, kan de natuurlijke waterhuishouding weer worden hersteld. Hetzelfde geldt voor het ongedaan maken van egalisatie, van overbemesting, etc. Door de droogte en overbemesting groeit de Nederlandse natuur zich "stuk". Slechts weinig soorten profiteren daarvan, terwijl veel soorten verdwijnen omdat er teveel schaduw is of andere levensvereisten er niet meer zijn. Dit werkt door in de fauna.

Plan- en studiegebied

Het plangebied ligt aan de zuidzijde van de boerderij aan de Rottumerweg 17, aan de westzijde begrensd door de Engelenfeart. De boerderij zelf valt er buiten. In het plangebied bevinden zich enkele vervallen schuurtjes, een verruigde tuin, een deel van de sloot om het perceel en een stuk bos waar een voetpad doorheen loopt.

Voor inventarisatiedoeleinden wordt een indeling in atlasblokken (5x5 km) en kilometerhokken gebruikt om de verspreiding van soorten en vegetaties in kaart te brengen. Het plangebied en de directe omgeving daarvan ligt in kilometerhok 190-550 (Atlasblok 11-53).

Methode

Het onderzoek bestaat uit een bezoek aan de locatie en bureaustudie. Op 16 oktober 2013 is het plangebied bezocht. Tijdens het veldonderzoek zijn het plangebied en de directe omgeving doorkruist en is de aanwezigheid van natuurwaarden in kaart gebracht. Tijdens het veldonderzoek aangetroffen beschermde planten- en diersoorten zijn genoteerd.

Het veldonderzoek is een momentopname. Aan de hand van literatuur en gegevens van verschillende instanties is onderzoek gedaan om een beeld van de natuurwaarden van het plangebied aan te vullen. Er is daartoe een globale rapportage opgevraagd bij het Natuurloket.

Resultaten

Het kilometerhok waarin het plangebied ligt, is goed onderzocht op de soortgroepen mossen, watervogels, dagvlinders, libellen, sprinkhanen en krekels (Natuurloket). De overige soortgroepen zijn minder goed of niet onderzocht. De resultaten worden hierna besproken.

Landschap

Het zuiden van Heerenveen ligt op een uitloper van het Drents Plateau. Ten zuiden van deze uitloper ligt het dal van de Tjonger, ten noorden ervan het dal van de Boorne. Deze dalen zijn van oorsprong opgevuld met veen. Naar het westen verdwijnt de uitloper onder het veen.

Het plangebied ligt ten zuidwesten van Heerenveen, op de overgang van zand naar veen. De bodem bestaat er uit veraard veen op zand. Een dergelijke landschappelijke gradient kan rijk zijn aan plant- en diersoorten.

Langs de westzijde van het plangebied ligt de Engelenfeart. Dit kanaal verbindt de Tjonger met de kanalen Nieuwe Heerenveense Kanaal en Veenscheiding. Het kanaal werd in 1841 aangelegd in opdracht van jhr. Daniël Engelen. Aan de noordzijde staat de boerderij aan de Rottumerweg 17. Een deel van het plangebied is onderdeel van het erf.

Aan de zuid- en oostzijde ligt het plangebied deels in het recreatiegebied "De Heide". In dit gebied ligt een recreatieplas die oorspronkelijk gegraven is voor zandwinning. Het terrein er om heen bestaat uit een afwisseling van bossen, graslanden en wateren. De naam lijkt te verwijzen naar de aanwezigheid van heide, wat voor de hand ligt, omdat het heidegebieden zowel vanuit bos als vanuit ontgonnen venen zijn ontstaan. Op historische kaarten van de 20^e eeuw is echter geen substantiële oppervlakte heide meer te vinden.

Terreinbezoek en biotoop

Het plangebied bestaat uit drie delen:

- het erf met bebouwing, verharde oppervlakken en een verruigde tuin;
- een stuk bos dat deel uitmaakt van het recreatiegebied;
- en waterbiotoop: de oeverzone van de Engelenfeart, een zijslot daarvan en een perceelssloot.

Erf: beschermde soorten

Op het erf staan 3 schuurtjes die deels uit steen, deels uit hout zijn opgebouwd. Eén van de schuurtjes heeft een pannendak, de andere hebben een dak van golfplaten. Ze hebben openingen, waardoor ze toegankelijk zijn voor dieren. Het stenen schuurtje met pannendak is mogelijk verblijfplaats van vleermuizen. Alle schuurtjes zijn geschikt voor marterachtigen, waaronder de Steenmarter, en andere zoogdieren als muizen. Verder kunnen er vogels broeden, zoals Zwarte roodstaart en algemene soorten amfibieën schuilen of overwinteren. Als broedplek voor de Huismus zijn de schuurtjes niet geschikt.

De begroeiing van het erf bestaat uit ruig grasland, brandnetelruigte, braamstruweel en enkele struiken en kleine bomen als coniferen, Vlier en Sering. Beschermde plantensoorten zijn niet gevonden en worden uitgesloten op basis van het biotoop. Er leven algemene broedvogels, zoogdieren en amfibieën. Van het atlasblok zijn ook de Heikikker, Adder en Ringslang bekend. Het biotoop voor deze soorten ontbreekt in het plangebied en de directe omgeving ervan. Overige beschermde diersoorten worden uitgesloten op basis van bekende verspreiding en biotoop.

De boerderij ten noorden van het plangebied is mogelijk de verblijfplaats van vleermuizen als de Gewone en Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger. Het plangebied kan functioneren als zwermplaats voor vleermuizen die daar verblijven.

Bos: beschermde soorten

In het recreatiegebied is de Gewone es de dominante boomsoort, maar tegelijkertijd valt op dat deze bomen weinig vitaal zijn. Veel bomen hebben rottingsverschijnselen en spleten in en onder de schors. Ook in het plangebied staan enkele essen, waarvan één dood is. Deze bomen zijn geschikt als verblijfplaats voor met name de Ruige dwergvleermuis en de Watervleermuis. Ook de Rosse vleermuis bewoont bomen en is bekend uit het gebied, maar verblijfplaatsen binnen het plangebied en de directe omgeving ervan zijn minder waarschijnlijk (doorgaans in spechtengaten in andere boomsoorten dan Gewone es). Verder heeft het plangebied voor vleermuizen waarschijnlijk de functie van foerageergebied en komen er vliegroutes voor

De spleten zijn geschikt als broedplek voor vogelsoorten als Boomklever, Boomkruiper, Koolmees en Pimpelmees. Verder leven er algemene broedvogels, zoogdieren en amfibieën.

Er zijn in het plangebied geen spechtengaten gevonden. Jaarrond beschermde vogelnesten zijn niet aanwezig. Ook nesten van de Eekhoorn ontbreken. Overige beschermde dier- en plantensoorten worden uitgesloten op basis van bekende verspreiding en biotoop.

Water: beschermde soorten

De sloot langs het perceel kan als voortplantingsplek dienen voor algemene soorten amfibieën. Mogelijk komt er vis in voor. Voor beschermde vissoorten is de sloot niet geschikt. Overige beschermde dier- en plantensoorten worden uitgesloten op basis van bekende verspreiding en biotoop.

In de Engelenfeart en de daarmee in verbinding staande brede sloot kunnen beschermde vissoorten voorkomen als de Bittervoorn en de Kleine modderkruiper. In het kilometerhok is de Winde (Rode Lijst) aangetroffen. De vaart is waarschijnlijk het foerageergebied van vleermuizen, waaronder mogelijk de Meervleermuis.

De oeverzone is grotendeels beschoeid en niet geschikt voor de Waterspitsmuis. Wel komen er algemene broedvogels, zoogdieren en amfibieën voor. Uit het recreatiegebied zijn de libellen Vroege glazenmaker en Glassnijder bekend (Rode Lijst). Nabij het plangebied ontbreekt voor deze soorten geschikt biotoop. Overige beschermde dier- en plantensoorten worden uitgesloten op basis van bekende verspreiding en biotoop.

Gebiedsbescherming

De dichtstbijzijnde gebieden van de Ecologische Hoofdstructuur liggen op ruime afstand: het Nannewijd ten noordwesten, het Oosterschar ten zuidwesten, delen van het Tjongerdal ten zuiden en de bossen bij Oranjewoud ten oosten van het plangebied meer dan 1 km. Binnen 3 kilometer afstand bevinden zich geen Natura2000-gebieden.

Werkzaamheden en effecten

Werkzaamheden:

1. Sloop schuurtjes;
2. Kap bomen en struiken, verwijderen beplanting;
3. Aanleg haven;
4. Overig grondwerk;
5. Bouw woning en bootschuur;
6. Verdere inrichting.

Toekomstig gebruik:

7. Het gebruik van de locatie intensificeert, doordat er meer woonruimte komt en vaarrecreatie wordt aangetrokken. Ook zal er meer uitstraling zijn van licht.

De planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Effecten

1. Er verdwijnen mogelijk verblijfplaatsen van beschermde zoogdieren: vleermuizen en Steenmarter. De schuurtjes zijn een ideale verblijfplek voor marterachtigen, omdat er bijna nooit mensen komen en ze direct aan het bos gelegen zijn. Mogelijk bevat het stenen schuurtje met pannendak verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook broedplekken van vogels kunnen verdwijnen. Daarbij gaat het niet om jaarrond beschermde nesten.
2. Mogelijk verdwijnen er vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels. Wat betreft de vogels gaat het niet om jaarrond beschermde nesten. Het jachtgebied van vleermuizen wordt, inclusief eventuele vliegroutes, verstoord. Het biotoop van algemene vogelsoorten, zoogdieren, amfibieën en overige, niet beschermde, soorten wordt verstoord en vernietigd.
3. Door de aanleg van de haven en eventuele andere aanpassingen aan de oever treedt verstoring op van de oeverzone. Hierdoor worden beschermde vissen verstoord en andere, niet beschermde soorten.
4. Bij het (verder) bouwrijp maken wordt de bodem verstoord en daarin voorkomende dieren. Daarbij kan het onder meer gaan om overwinterende amfibieën. Geluiden en trillingen werken verstorend op de omgeving.
5. De bouw van de woning en bootschuur gaan gepaard met geluid en trillingen. Als daarvoor heipalen worden aangebracht, treedt over grotere afstand tijdelijke verstoring op. Dit kan van invloed zijn op beschermde vissoorten in de Engelenfeart.
6. De verandering van de inrichting van het terrein kan van invloed zijn op eventueel aanwezige vleermuizen in de boerderij, waardoor de boerderij minder geschikt wordt als kolonieplaats. Tijdelijke effecten als gevolg van de werkzaamheden die reiken tot in EHS- en Natura2000-gebieden worden uitgesloten.
7. Het intensievere gebruik van de locatie kan ertoe leiden dat een gedeelte van het bos permanent wordt verstoord. Daarbij moet worden opgemerkt dat het bos al intensief wordt gebruikt voor recreatie, o.a. als hondenuitlaatplek. Algemene negatieve effecten op

beschermde soorten worden niet verwacht. De uitstraling van licht kan wel van invloed zijn op het gedrag van vleermuizen, met name boven de Engelenfeart. Hierdoor kunnen lichtgevoelige soorten als Watervleermuis en Meervleermuis worden verstoord. Effecten als gevolg van het nieuwe gebruik die reiken tot in EHS- en Natura2000-gebieden worden uitgesloten.

Advies

- Nader onderzoek te doen naar de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in de te slopen schuurtjes en de te kappen bomen en, in de invloedssfeer van de werkzaamheden de boerderij en de bomen grenzend aan het plangebied (indicatief tot aan het bospad dat in stand blijft); en het gebruik als vliegroute en foerageergebied, met name van de Engelenfeart. Vleermuizen zijn streng beschermd en aangetoond moet worden dat er geen schade aan vleermuispopulaties optreedt;
- Nader onderzoek voorafgaand aan sloop ten aanzien van vaste verblijfplaatsen van de Steenmarter. Deze verblijfplaatsen mogen niet zonder ontheffing worden vernietigd;
- Mitigerende maatregelen nemen ten aanzien van beschermde vissen (Bittervoorn en Kleine modderkruiper). Daarbij wordt gedacht aan het aanleggen van de haven in het droge, alvorens de oever door te steken. Wanneer ook de rest van de oever wordt aangepast, waarbij in het water wordt gewerkt, wordt geadviseerd een ontheffing aan te vragen. Mitigerende maatregelen kunnen worden uitgewerkt in het hierboven voorgestelde aanvullende onderzoek;
- Verstorende werkzaamheden als slopen, kappen en heien buiten het broedseizoen uitvoeren, indicatief half maart tot half augustus. Broedende vogels mogen niet worden verstoord;
- Voor lichtbeschermde soorten, zoals algemene zoogdieren, amfibieën en planten geldt een automatische vrijstelling in het kader van ruimtelijke inrichting en beheer. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd;
- Zorgplicht: vanuit de Flora en faunawet geldt een algemene zorgplicht. Wanneer men tijdens de werkzaamheden dieren aantreft die het gevaar lopen beschadigd of gedood te worden, kan men ze het beste oppakken en naar een veilige, vergelijkbare plaats in de directe omgeving brengen en loslaten;
- Er zijn geen vergunningen of ontheffingen nodig ten aanzien van beschermde natuurgebieden of de Ecologische Hoofdstructuur.

Met vriendelijke groet,
Namens Vos Ecologisch Onderzoek,

drs. P.G. Vos